

Kungörelsedelgivning

Beslut om Pålamalms vattenskyddsområde

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutar om ny gräns och nya skyddsföreskrifter för Pålamalms vattenskyddsområde i Haninge, Botkyrka och Nynäshamns kommuner, Stockholms län.

Vattenskyddsområdet är indelat i primär skyddszon och sekundär skyddszon. Vattenskyddsområdets omfattning framgår av bifogad karta i separat bilaga.

För att tillgodose syftet med skyddsområdet meddelar Länsstyrelsen nedanstående skyddsföreskrifter som ska gälla inom vattenskyddsområdet.

Föreskrifterna gäller från beslutsdatum. Föreskrifterna gäller även om de överklagas.

Detta beslut ersätter tidigare beslut om vattenskyddsområde Pålamalm med tillhörande skyddsföreskrifter som meddelats enligt Österbygdens vattendomstol 24 oktober 1968 (AD 53/1967 aktbil. 83).

Skyddsföreskrifter

Definitioner

1 § I dessa föreskrifter avses med

avfall: alla föremål eller ämnen (inkl. massor) som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med,

befintlig verksamhet, befintlig anläggning: verksamhet eller anläggning som finns då dessa föreskrifter träder i kraft, med den utformning eller omfattning som den har när dessa föreskrifter träder i kraft,

dagvatten: ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten

grot: kortform för "grenar och toppar" efter en skogsavverkning,

hantering: tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, lagring, användning, omhändertagande, destruktion,

2026-01-20
20Diarienummer
19610-2024
10610-2024

konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden,

plockhuggning: avverkning av spridda träd i skogen,

risk för förorening av grundvatten: en inte obetydlig eller ringa risk för negativ påverkan på grundvattnet genom tillförsel eller spridning av förorenande ämnen till mark eller vatten,

skogsmaskin: fordon med eller utan särskilda aggregat och som används för åtgärder i skogen,

traktor: Ett motordrivet fordon med minst två hjulaxlar som är inrättat huvudsakligen för att dra ett annat fordon eller ett arbetsredskap. En traktor får vara utrustad för transport av gods och för befordran av passagerare,

tung buss: en buss med totalvikt över 3,5 ton,

tung lastbil: en lastbil med totalvikt över 3,5 ton,

växtnäringsämnen: naturgödsel, handelsgödsel, avloppsslam och andra ämnen som tillförs gröda i näringstillskottssyfte.

Petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor

2 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Lagring av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor är **förbjuden**. Undantag gäller för hushållsändamål.
2. Övrig hantering av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i större mängd än 50 liter får inte ske utan **tillstånd**. Undantag gäller för drivmedel i fordons, båtars och arbetsmaskiners bränsletankar.

All hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

3 § Inom sekundär skyddszon får hantering av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i större mängd än 150 liter inte ske utan **tillstånd**. Undantag gäller för drivmedel i fordons, båtars och arbetsmaskiners bränsletankar.

All hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

Växtnäringsämnen

4 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Spridning av avloppsslam är **förbjuden**.

2026-01-20

Diarienummer

20

19610-2024

19610-2024

2. Yrkesmässig lagring av växtnäringsämnen är **förbjuden**.
3. Spridning av latrinkompost eller urin från enskilda avloppsanläggningar får inte ske utan **tillstånd**.
4. Yrkesmässig spridning av växtnäringsämnen får inte ske utan **tillstånd**.

All hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

5 § Inom sekundär skyddszon gäller följande:

1. Spridning av avloppsslam får inte ske utan **tillstånd**.
2. Yrkesmässig lagring av växtnäringsämnen får inte ske utan **tillstånd**.
3. Spridning av latrinkompost eller urin från enskilda avloppsanläggningar får inte ske utan **tillstånd**.
4. Yrkesmässig spridning av växtnäringsämnen får inte ske utan **tillstånd**.

All hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

Kemiska produkter

6 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Hantering av kemiska bekämpningsmedel är **förbjuden**.
Undantag gäller för:
 - a) hantering för hushållsändamål
 - b) hantering i samband med punktsanering mot ohyra och skadedjur.
2. Hantering av övriga kemiska produkter får inte ske utan **tillstånd**. Undantag gäller för:
 - a) hantering för hushållsändamål
 - b) hantering i samband med allmän vattenproduktion.

All hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

7 § Inom sekundär skyddszon gäller följande:

2026-01-20
20Diarienummer
19610-2024
19610-2024

1. Hantering av kemiska bekämpningsmedel får inte ske utan **tillstånd**. Undantag gäller för:
 - a) hantering för hushållsändamål
 - b) hantering i samband med punktsanering mot ohyra.
2. Hantering av övriga kemiska produkter får inte ske utan **tillstånd**. Undantag gäller för:
 - a) hantering för hushållsändamål
 - b) hantering i samband med allmän vattenproduktion.

All hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

Skogsbruk

8 § Inom primär skyddszon får skogsavverkning med skogsmaskin inte ske utan **tillstånd**. Undantag gäller för plockhuggning.

9 § Inom primär och sekundär skyddszon gäller följande:

1. Upplag av bark, flis, spån, timmer, grot eller liknande längre än 18 månader är **förbjudet**. Upplag för kortare tid än 18 månader får inte ske utan **tillstånd**. Undantag från förbud och tillstånd gäller upplag för hushållsändamål.

Avloppsanläggningar

10 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Inrättande av avloppsanläggning med utsläpp av WC-vatten till mark eller ytvatten är **förbjudet**.
2. Ändring av befintlig avloppsanläggning med utsläpp av WC-vatten till mark eller ytvatten får inte ske utan **tillstånd**.
3. Inrättande av avloppsanläggning för bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten) får inte ske utan **tillstånd**.

11 § Inom sekundär skyddszon gäller följande:

1. Inrättande av avloppsanläggning med utsläpp av WC-vatten till mark- eller ytvatten får inte ske utan **tillstånd**.
2. Ändring av avloppsanläggning med utsläpp av WC-vatten till mark- eller ytvatten får inte ske utan **tillstånd**.

Hantering av avfall

12 § Inom primär och sekundär skyddszon gäller följande:

1. Hantering av avfall, biprodukt eller massor som kan medföra risk för förorening av grundvatten är **förbjuden**. Undantag gäller för hushållsavfall som tillfälligt får lagras i avvaktan på borttransport och på sådant sätt att risker för läckage minimeras.

Vägar, halkbekämpning och dammbindning

13 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Halk- och dammbekämpning ska ske på sådant sätt att användandet av vägsalt, saltinblandad sand och grus samt dammbindningsmedel minimeras.
2. Upplag av asfalt, oljegrus, vägsalt, saltinblandad sand eller saltinblandat grus är **förbjudet**.
3. Tillverkning av saltinblandad sand eller saltinblandat grus är **förbjuden**.
4. Upplag av snö från områden utanför primär skyddszon är **förbjudet**.

14 § Inom sekundär skyddszon gäller följande:

1. Halk- och dammbekämpning ska ske på sådant sätt att användandet av vägsalt, saltinblandad sand och grus samt dammbindningsmedel minimeras.
2. Upplag av asfalt, oljegrus, vägsalt, saltinblandad sand eller saltinblandat grus kräver **tillstånd**.
3. Tillverkning av saltinblandad sand eller saltinblandat grus får inte ske utan **tillstånd**.
4. Upplag av snö från områden utanför vattenskyddsområdet är **förbjudet**.

Täktverksamhet samt mark- och anläggningsarbeten

15 § Inom primär och sekundär skyddszon gäller följande:

2026-01-20
20Diarienummer
19610-2024
19610-2024

1. Materialtäkt är **förbjuden**.
2. Schaktning, sprängning, borrhning, pålning, spontning, utfyllning och andra liknande arbeten får inte ske utan **tillstånd**.
Undantag gäller för:
 - a) brådiskande arbeten för drift och underhåll av väg, fiber-, el- och teleledningar, vatten-, avlopps- eller fjärrvärmeledningar
 - b) mindre arbeten som kan ske utan risk för förorening av mark eller grund- eller ytvatten.
3. Utfyllning, återfyllning eller andra mark- och anläggningsarbeten med massor som kan medföra risk för förorening av grundvatten är **förbjuden**.

Energianläggningar

16 § Inom primär och sekundär skyddszon gäller följande:

1. Ny anläggning eller ändring av befintlig anläggning för lagring av eller utvinning av värmeenergi eller kyla från berg eller jord får inte ske utan **tillstånd**.

Uppställning och tvätt av fordon

17 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Uppställning av traktor, tung lastbil eller tung buss under mer än ett dygn i sträck ska ske på tätt underlag. Undantag gäller för eldrivna fordon.
2. Anordnande av parkering för motorfordon med mer än 50 platser får inte ske utan **tillstånd**.
3. Fordonstvätt är **förbjuden**. Undantag gäller för fordonstvätt som sker på sådant sätt att förorenat tvättvatten inte släpps ut till mark, grund- eller ytvatten utan föregående rening.
4. Etablering av anläggning för fordonstvätt får inte ske utan **tillstånd**.

18 § Inom sekundär skyddszon gäller följande:

1. Anordnande av parkering för motorfordon med mer än 50 platser får inte ske utan **tillstånd**.

2026-01-20
20Diarienummer
19610-2024
19610-2024

2. Fordonstvätt är **förbjuden**. Undantag gäller för fordonstvätt som sker på sådant sätt att förorenat tvättvatten inte släpps ut till mark, grund- eller ytvatten utan föregående rening.
3. Etablering av anläggning för fordonstvätt får inte ske utan **tillstånd**.

Övrig miljöfarlig verksamhet

19 § Inom primär och sekundär skyddszon får ny miljöfarlig verksamhet som inte regleras på annat sätt i föreskrifterna och som kan medföra risk för förorening av grundvatten inte bedrivas utan **tillstånd**.

Allmänna bestämmelser

20 § För vattenskyddsområdet gäller följande allmänna bestämmelser:

1. För verksamheter och åtgärder som är tillståndspliktiga enligt 9 kap. miljöbalken eller föreskrifter som meddelats med stöd av miljöbalken, eller anmälnings- eller tillståndspliktiga enligt 11 kap. miljöbalken, krävs inte tillstånd enligt dessa föreskrifter.
2. Ansökan om tillstånd eller anmälan enligt dessa föreskrifter ska göras till kommunens nämnd för miljöfrågor.
3. Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de åtgärder som är nödvändiga för vattentäktsverksamhetens bedrivande.
4. Vattentäktens huvudman ska sätta upp informationsskyltar på väl synliga platser vid vägar och platser där petroleumprodukter eller andra brandfarliga vätskor (se § 2 ovan) hanteras. För detta ändamål får annans mark tas i anspråk. Utformningen av skyltar ska följa rekommendationer från vägledande myndigheter.

-
1. Dessa föreskrifter träder i kraft den xxxx-xx-xx.
 2. Verksamheter som har tillstånd eller är anmälda enligt 9 kap. miljöbalken och är tidsbegränsade får bedrivas i den omfattning

2026-01-20
20Diarienummer
19610-2024
19610-2024

och enligt det tillstånd eller beslut de har då dessa föreskrifter träder i kraft.

3. Pågående verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt dessa föreskrifter och som inte har varit tillstånds- eller anmälningsskyldig enligt äldre föreskrifter får, utan hinder av tillståndsplikten- eller anmälningsskyldigheten, bedrivas i oförändrad omfattning intill dagen 1 år efter att dessa föreskrifter har trätt i kraft. Därefter får verksamheten bedrivas endast om verksamheten senast den dagen lämnat in en ansökan om tillstånd och tillståndsmyndigheten eller tillsynsmyndigheten inte beslutar om annat.

Pågående verksamhet som omfattas av förbud enligt dessa föreskrifter får, utan hinder av förbudet, bedrivas i oförändrad omfattning intill dagen 2 år efter att dessa föreskrifter har trätt i kraft. Därefter får verksamheten inte bedrivas.

Beskrivning av ärendet

Ansökan

Haninge kommun lämnade in en ansökan om fastställande av reviderat vattenskyddsområde för Pålamalms vattentäkt den 18 april 2024. Inför ansökan har Haninge kommun samrått med Länsstyrelsen, Botkyrka kommuns miljöenhet, Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund samt fastighetsägare och verksamhetsutövare inom det föreslagna vattenskyddsområdet. Efter att ansökan inkommit till Länsstyrelsen har förslaget bearbetats i dialog med Haninge kommun.

Sökanden har anfört att syftet med ansökan är att säkerställa ett långsiktigt skydd för vattentäkterna inom Pålamalms grundvattenförekomst. Vattentäkten används för den allmänna vattenförsörjningen i Haninge kommun och är även viktig som reservvattentäkt i händelse av utebliven eller minskad leverans från Norsborgs vattenverk.

Enligt den Regionala vattenförsörjningsplanen för Stockholms län bedöms Pålamalm vara en vattenresurs med hög regional prioritet.

2026-01-20
20Diarienummer
19610-2024
19610-2024

Riskbedömning

Sökanden har gjort en riskbedömning, vilken ligger till grund för det föreslagna vattenskyddsområdet och förslaget till nya vattenskyddsföreskrifter. Riskbedömningen ger en övergripande bild och kunskap om potentiella hot mot vattentäkten.

Den genomförda riskbedömningen bygger på en översiktlig inventering gjord under våren 2022, information från miljöenheten i Botkyrka kommun, Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund samt information från Länsstyrelsens webb-GIS. Riskinventeringen har utförts för hela utredningsområdet som sträcker sig över delar av Nynäshamn, Haninge och Botkyrka kommuner.

De riskkällor som enligt sökanden bedöms utgöra störst hot mot dricksvattentäkten är olyckor på väg, uppställning av fordon, materialtäkter, deponi- och masshantering, återvinningsverksamheter samt motocrossbanan. Dessa riskerar att påverka grundvattnets kvalitet, men också vattentäktens kapacitet. Om grundvattennivån sjunker permanent kan råvattenuttagets storlek påverkas.

Ytterligare risker som sökanden har identifierat kan kopplas till torka, sjötrafik, lagring av naturgödsel och slam, hantering av bekämpningsmedel, timmerupplag, markarbeten, petroleumtankar samt användning av släckvatten och brandskum.

Avgränsning och zonindelning av skyddsområdet

Vattenskyddsområdet har avgränsats med hänsyn till de hydrogeologiska förutsättningarna, grundvattenmagasinets och grundvattenförekomstens sårbarhet samt riskbilden i Pålamalms bedömda tillrinningsområde.

För vattenskyddsområdet föreslås två skyddszoner. Detta eftersom grundvattenförekomsten, och därmed området som behöver skyddas, är stort och det inte bedöms vara rimligt att ha lika stränga skyddsföreskrifter inom hela området.

Där det är möjligt har avgränsningen anpassats till fastighetsgränser eller andra tydliga gränser för att göra vattenskyddsområdet mer praktiskt att hantera. Avgränsningen baseras dock i grunden på tolkningen av de naturgivna förhållandena.

2026-01-20
20Diarienummer
19610-2024
19610-2024

Primär skyddszon

Den primära skyddszonens syfte är att skydda de mest sårbara delarna av grundvattenförekomsten, där påverkan snabbt kan nå uttagspunkter.

Zonen har utökats främst västerut och norrut i förhållande till den nuvarande zonen och inkluderar stora delar av det södra magasinet samt den södra delen av det mellersta magasinet.

I väster sträcker sig den primära zonen cirka 50 meter ut i Lilla respektive Stora Skogssjön. Med anledning av nya tillståndsgivna brunnar för inducerad infiltration bedömer sökanden att dessa delar av sjöarna är viktiga att innefatta i den primära skyddszonen.

I norr sträcker sig den primära zonen till den tolkade rörliga vattendelaren som utgör gränsen mellan den södra och norra delen av det mellersta magasinet. Detta eftersom ett stort råvattenuttag sker i det mellersta magasinet.

Sekundär skyddszon

Den sekundära skyddszonens syfte är att skydda de resterande delar av grundvattenförekomsten som ligger inom det bedömda tillrinningsområdet till befintliga och planerade uttagspunkter.

Zonen omfattar hela resterande delen av det mellersta magasinet, Lilla respektive Stora Skogssjön samt hela Hanvedsmossen.

I öster sträcker sig vattenskyddsområdet ut till den tolkade ytvattendelaren i höjdområdena öster om Kvarnsjösänkan. Enligt sökandens bedömning kan grundvattenbildning i det östra randområdet till sänkan nå grundvattenmagasinet, varför hela detta område ingår i vattenskyddsområdet.

Haninge kommun planerar för ett nytt uttagsläge i det södra magasinet och bedömer att en större del av detta område då kommer aktiveras i dricksvattenproduktionen.

Vattenskyddsområdets gräns utökas därför i sydöst vid Runsten.

Enligt SGU omfattas hela Hanvedsmossen av grundvattenförekomsten. Grundvattennivåmätningar visar att strömningsriktningen inom Hanvedsmossen är mot norr eller nordväst. Stora delar av Hanvedsmossen avvattnas via det dike som avrinner mot Lilla Skogssjön, och området står i hydraulisk kontakt

2026-01-20
20Diarienummer
19610-2024
10610-2024

med det södra magasinet. Sökanden har dessutom bedömt att de verksamheter som pågår inom Hanvedsmossen utgör en påtaglig risk för grundvattenförekomsten och dricksvattentäkten.

I sydväst inkluderas den del av grundvattenmagasinet som sammanfaller med Uringe motocrossbana. Grundvattengradienten inom området går mot Lilla Skogssjön, och sökanden bedömer området som mycket sårbart.

Eftersom förorenings spridning via ytvatten kan ske snabbt, omfattas hela Lilla och Stora Skogssjön av vattenskyddsområdet.

I norr sträcker sig vattenskyddsområdet upp till vattendelaren i höjd med Sågtorp. Detta innebär att Pålamalms vattenskyddsområde till viss del överlappar det befintliga vattenskyddsområdet för Tullinge vattentäkt. Tullinge vattenskyddsområde kommer att revideras och då ansluta till Pålamalms reviderade vattenskyddsområde.

Yttranden

Förslaget till reviderat vattenskyddsområde har skickats på remiss till berörda myndigheter och kommuner.

Skogsstyrelsen, Trafikverket och Nynäshamns kommun har lämnat yttrande. Riksantikvarieämbetet, Försvarmakten och Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund har inga synpunkter på förslaget. Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning och Statens jordbruksverk har avstått från att yttra sig. Naturvårdsverket, Haninge kommun och Botkyrka kommun lämnade inte något svar.

I de yttranden som inkommit har i huvudsak följande anförts.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen gör ingen prövning utifrån vattenskyddsområdet och lämnar ingen särskild information till den som anmält avverkning inom ett vattenskyddsområde. Skogsstyrelsen menar att anmälaren själv förväntas ha kunskap om vad som gäller inom respektive vattenskyddsområde.

Den som tillämpar regelverket kan bli skyldig att stå för intrångsersättning om det bedöms som begränsande av pågående markanvändning.

2026-01-20
20Diarienummer
19610-2024
10610-2024

Skogsstyrelsen betonar vikten av att GIS-skiktet med vattenskyddsområdets avgränsning blir en del av det nationella GIS-skiktet med vattenskyddsområden. Det underlättar Skogsstyrelsens arbete och ger förutsättningar för ökad medvetenhet och hänsynstagande till vattentäkter inom skogsbruket.

Även inom skogsbruk pågår utveckling av maskiner som är eldrivna vilket torde minska riskerna för oönskade utsläpp av drivmedel och hydrauloljor på sikt.

Trafikverket

Det är angeläget att Trafikverket kan upprätthålla normalt underhåll av vägarna, halkbekämpa och ploga snö, när det är nödvändigt. Med anledning av att vägarna trafikeras av stor mängd tung trafik är det förenat med trafiksäkerhetsrisker om möjlighet till underhåll begränsas.

Trafikverket anser därför att det bör förtydligas vad som avses med "upplag" i 13 § (punkt 2 och 4) och 14 § (punkt 2 och 4). Föreskrifterna får inte begränsa Trafikverkets möjligheter att salta vägarna i den mån det krävs för att upprätthålla trafiksäkerhet och framkomlighet på det statliga vägnätet. Trafikverket vill även framföra att mindre upplag av snö från exempelvis plogning i vägkorsningar och busshållplatser behöver tillåtas utan krav på att ansöka om tillstånd eller att det förbjuds. Trafikverket ser med anledning av detta behov av att definitionen för upplag förtydligas så att Trafikverkets möjligheter att underhålla väg 257 och väg 571 inte begränsas.

Nynäshamns kommun

Förvaltningen ställer sig positiva till den föreslagna utvidgningen av vattenskyddsområdets sekundära zon. Förvaltningen anser att det är rimligt att hela avfallsanläggningen omfattas av vattenskyddsområdet.

I utbredningsområdets del i Nynäshamns kommun finns 20 fastigheter med enskilt avlopp registrerade. Inget ligger dock i direkt anslutning till eller uppströms uttagsområden för grundvatten.

Kommunens översiktsplan pekar inte ut det aktuella området för vidare utveckling och vattenskyddsområdet bedöms ha en liten påverkan på kommunen och privata markägare.

2026-01-20
20Diarienummer
19610-2024
19610-2024

Bemötande

Sökanden har haft möjlighet att bemöta inkomna yttranden men har bedömt att de inte kräver något särskilt bemötande.

Motivering till beslutet

En stor del av Haninge kommun får vatten från Mälaren genom Stockholm Vatten och Avfall. Pålamalms vattentäkt utgör emellertid ett viktigt komplement och försörjer delar av kommunen med dricksvatten. Den kommunala vattenproduktionen bidrar till ökad robusthet och redundans i vattenförsörjningen. Kommunen arbetar med att utveckla vattentäkten och har tillstånd enligt miljöbalken att ta ut en större volym än vad som görs idag.

Länsstyrelsen bedömer att Pålamalm är en regionalt prioriterad vattenresurs som bidrar till att långsiktigt säkra och stärka länets dricksvattenförsörjning.

I syfte att skydda Pålamalms vattentäkt inrättades ett vattenskyddsområde 1968. Sedan dess har förhållandena i området förändrats med bland annat utökade verksamheter, förändrad markanvändning och ändrade avvattningsförhållanden. Detta har medfört en ökad risk för påverkan på grundvattnets kvalitet. För att begränsa riskerna för negativ påverkan på vattentäkten bedömer Länsstyrelsen att vattenskyddsområdet och föreskrifterna behöver anpassas till dagens förhållanden.

EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG) utgör en grund för vattenskyddet. I ramdirektivet anges bland annat att man måste förhindra ytterligare försämring hos vattnet, skydda och förbättra kvaliteten och successivt avskaffa utsläpp av farliga ämnen så att vattnet återfår nära nog de ursprungliga bakgrundshalterna. Direktivet anger även att ett erforderligt skydd ska säkerställas för de vattenförekomster som används eller som är avsedda att användas i framtiden för uttag av dricksvatten, i syfte att undvika försämring av deras kvalitet (artikel 7). Artikel 7 gäller för vattenförekomster som ger mer än 10 m³ per dygn eller betjänar mer än 50 personer.

Vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter bidrar till att EU:s och svensk lagstiftnings målsättning för vattenskydd uppnås på så sätt att riskfyllda verksamheter och åtgärder regleras, så att vattnet nu och i framtiden kan användas för dricksvattenändamål.

2026-01-20
20Diarienummer
19610-2024
10610-2024

De av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen utgör riktmärken för vad som behöver uppnås inom det svenska miljöarbetet. Inrättandet av vattenskyddsområden bidrar till att uppnå miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet samt God bebyggd miljö.

Länsstyrelsen bedömer att revideringen av Pålamalms vattenskyddsområde är ett angeläget allmänt intresse, eftersom den syftar till att långsiktigt säkerställa tillgången till dricksvatten av god kvalitet. Myndigheten har avvägt skyddsföreskrifterna mot sakägares intressen och bedömer att de är anpassade för att uppnå vattenskyddsområdets syfte utan att gå längre än nödvändigt i fråga om inskränkning av enskildas rätt att använda marken. Länsstyrelsen bedömer vidare att föreskrifterna är rimliga och miljömässigt motiverade.

Trafikverket efterfrågar i sitt yttrande ett förtydligande av vad som avses med upplag i 13-14 §§. Med upplag menas här förvaringsplats i avseendet att nämnda produkter aktivt läggs upp för förvaring på en viss plats. Spridning av vägsalt är tillåtet enligt föreskrifterna. Dock inte mer än vad som är nödvändigt, och förvaring får inte ske inom primär skyddszon. Snö utanför den primära zonen får inte samlas in och läggas upp inom primär zon. Detsamma gäller för snö utanför den sekundära zonen som inte får läggas inom vattenskyddsområdet. Snöhögar/vallar till följd av plogning inom respektive zon räknas inte som upplag.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 21 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt.

För ett vattenskyddsområde ska, enligt 7 kap. 22 § miljöbalken, Länsstyrelsen eller kommunen meddela sådana föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom området som behövs för att tillgodose syftet med området. Om det behövs, får länsstyrelsen eller kommunen föreskriva att skyltar eller stängsel skall sättas upp och att annans mark får tas i anspråk för detta. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

2026-01-20

Diarienummer

20

19610-2024

19610-2024

Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken får en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på en skyddsbestämmelse i ett vattenskyddsområde dock inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddsområdet ska tillgodoses.

Kungörelse

Enligt vad som framgår av 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska beslutet införas i länets författningssamling och kungöras i dagstidningar med mer än 5 % spridning.

Bilagor

1. Upplysningar
2. Karta

Förslag

Bilaga 1 - Upplysningar

Påföljd

Överträdelse av skyddsbestämmelserna kan medföra ansvar enligt 29 kap. miljöbalken.

Hänsynsregler

I 2 kap. miljöbalken finns allmänna hänsynsregler som bland annat innebär att alla som bedriver eller avser bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. Dessutom ska densamma utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, så är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidta sådana åtgärder som kan skada vattentillgången skyldiga att skaffa sig tillräckliga kunskaper och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

Beredskap

Beredskapsplan för sanering vid akut föroreningsrisk bör upprättas av vattentäktens huvudman senast ett år efter det att dessa föreskrifter fastställs.

Anmälan om olyckshändelse och släckinsats

Den som orsakat eller fått kännedom om en olyckshändelse, spill eller läckage som utgör risk för vattenförorening bör omgående anmäla detta till den kommunala räddningstjänsten tel. 112, den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt till vattentäktens huvudman. Av 2 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor framgår bland annat att den som får kännedom om en olycka som innebär allvarlig risk för miljön ska tillkalla hjälp. Detsamma gäller den som får kännedom om att det föreligger en överhängande fara för sådan olycka. Efter avslutad räddningsinsats

vid en olycka som inneburit att miljön har blivit skadad ska räddningsledaren underrätta den kommunala nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt länsstyrelsen. Detta framgår av 6 kap. 1 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Även vattentäktens huvudman bör informeras.

Ersättning

Bestämmelser om eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap. 4 § miljöbalken och prövas därför i annan ordning. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan i vissa fall ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Detsamma gäller om mark tas i anspråk. Ersättning utgår dock inte för den "förlust" som beror på att förväntningar om ändring i markens användningssätt inte kan infrias på grund av skyddsföreskrift.

Tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden enligt miljöbalken och förordningen (2011:13) om tillsyn enligt miljöbalken. Länsstyrelsen kan överlåta tillsynen till en kommunal nämnd om kommunfullmäktige begär det. Kommunen är tillsynsmyndighet för miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd enligt miljöbalken och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Dispens

Om det finns särskilda skäl kan Länsstyrelsen medge dispens från meddelade föreskrifter, enligt 7 kap. 26 § miljöbalken. I samband med sådan prövning kan Länsstyrelsen föreskriva de särskilda villkor som behövs för att undvika vattenförorening (16 kap. 2 § miljöbalken). Dispens får meddelas endast om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

Tillstånd

I de fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter ska en skriftlig ansökan lämnas till kommunens nämnd för miljöfrågor. Tillstånd får förenas med villkor.

Informera sakägare

Vattentäktens huvudman bör regelbundet informera fastighetsägare, nyttjanderättshavare och verksamhetsutövare inom skyddsområdet om här meddelade föreskrifter.

Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller nya bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter beslutsdatum för föreliggande skyddsföreskrifter och som utökar skyldigheterna inom här aktuellt skyddsområde, gäller utöver här meddelade skyddsföreskrifter.

Övrig lagstiftning

Tillstånd eller dispens enligt dessa vattenskyddsföreskrifter innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning. Utöver ovanstående föreskrifter gäller bland annat vad som sägs i gällande författningar.

Hantering av brandfarliga vätskor

I Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2021:10 om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor finns särskilda bestämmelser som gäller inom vattenskyddsområde. Det innebär bland annat att det ställs krav på sekundärt skydd för cisterner och lösa behållare, samt krav på information till tillsynsmyndigheten.

Spridning av bekämpningsmedel

I Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2015:2 finns föreskrifter om användningen av växtskyddsmedel inom vattenskyddsområde.

Spridning av gödsel

I Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring finns bestämmelser om lagring och spridning av gödsel.

Energianläggningar

Anläggningar för utvinning av värmeenergi ur berg, mark och vatten, uttag av vatten från berg och jord samt andra typer av borrhinar

kan vara anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Miljöfarlig verksamhet

I förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt miljöprövningsförordningen (2013:251) finns regler som rör miljöfarlig verksamhet och som gäller utöver här meddelade föreskrifter. Till exempel regleras enskilda avlopp.

Förslag